

مأخذشناسی

مصالح الدین مهدوی

محمدرضا زادهوش

مقدمه

و دکتر رضازاده شفق اشاره کرد.

وی از آیات عظام آقابزرگ تهرانی، سیدشهاب الدین مرعشی نجفی، میرسیدعلی علامه فانی، سیدمصطفی صفایی خوانساری، محمدعلی اراکی، سیدضیاءالدین علامه، محمدباقر کمره‌ای، سیدمحمد شیرازی، سیداسماعیل هاشمی، سیدمحمدعلی موحدابطحی و سیدمحمدعلی روضاتی، صاحب اجازه روایت بود.

کتاب‌های چاپ شده

۱. ابطال الصفا فی ذکر اسماء الشهداء (زیر عنوان یاران باوفای حسین(ع))؛ ترجمه عدنان طهماسبی؛ ج ۱، اصفهان: گل بهار، ۱۳۷۵، ۲۱۰ ص، وزیری.
۲. ارمغان اصفهان در شرح حال علامه بهبهانی؛ ج ۱، اصفهان: حسینیه عمادزاده، ۱۳۹۵ ق، ۶۴ ص، وزیری، مصور. شرح حال آیت الله العظمی میرسیدعلی موسوی بهبهانی (۱۳۰۴-۱۳۹۵ ق) است.
۳. اصفهان دارالعلم شرق؛ با تصحیح، تحقیق و اضافات محمدرضا نیل فروشان؛ ج ۱، اصفهان: مرکز اصفهان شناسی و خانه ملل وابسته به سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۸۶، ۳۸۶ ص، وزیری، جدول، کتابنامه: ص ۳۸۳-۳۸۶، همچنین به صورت زیرنویس. این اثر، معرفی ۱۸۵ مدرسه از مدارس دینی اصفهان است.
۴. اعلام اصفهان؛ با تحقیق و اضافات غلامرضا

مرحوم استاد سیدمصالح الدین مهدوی (۱۲۹۴-۱۳۷۴ ش) فرزند سیدشهاب الدین محمدتقی نحوی از اصفهان شناسان و سرگذشت نگاران معاصر به شمار می‌رفت. او در طی شش دهه فعالیت در عرصه تراجم نگاری، مدخل‌های جدیدی را فراروی پژوهشگران گشود. اگر همت او نبود، اکنون از سرگذشت بسیاری از مفاخر و بزرگان، آگاهی نداشتیم.

حجم عظیم فیش‌ها و یادداشت‌های او، کارش را در حد و اندازه مؤسسات و دستگاه‌های عریض و طویل اداری با بودجه‌ها و هزینه کلان مطرح می‌کند.

از استادان او می‌توان به ملامحمد همامی، حاج میرزا محمدباقر امامی، آقا کمال الدین خوانساری، شیخ عبدالوهاب زاهدی، سیدحسن مدرس هاشمی، میرزا محمدعلی معلم حبیب‌آبادی، محمدحسن داورپناه (قاضی عسکر)، سیدصدرالدین کوپایی، محمدحسین فاضل تونی، محمدعلی جبل عاملی، سیدحسن حکیمی‌ها، سیدمحمود گلستانه، سیدابوالقاسم بدری، محمد کیوانفر، سیدمحمدحسین شوندی، اسدالله ایزدگشسب، نصیرالدین خواجوی نوری، ابوالقاسم زفره‌ای، عباس شیدا، عبدالحسین قدسی، سیدعلی زنجیره فروش، سیدآقاجان نوربخش، محمدعلی کرمانی، عسکر، سیدعلی اصغر مدرس برزانی، محمدعلی مدرّس دزفولی اصفهانی، حاج آقا رحیم ارباب، سیدمحمدکاظم عصّار، بدیع الزمان فروزانفر، احمد آرام، عباس اقبال آشتیانی

۹. تذکره شعرای معاصر اصفهان^۲، اصفهان: کتاب فروشی تأیید، ۱۳۳۴، ۵۶۸ ص، وزیری، مصور، کتابنامه: ۵۶۸. با حضور در انجمن های ادبی، شرح حال و نمونه اشعار ۴۸۶ نفر از شاعران اصفهان و حومه را از ۱۳۵۰ ق تا زمان چاپ کتاب، گرد آورده است.
۱۰. تذکره القبور یا دانشمندان و بزرگان اصفهان؛ ج ۱، اصفهان: ثقفی، ۱۳۴۸، کد + ۶۰۲ ص، وزیری، مصور، کتابنامه به صورت زیر نویس. نیز: به تصحیح محمدرضا نیل فروشان و رحیم قاسمی؛ ج ۲ (ص ۱۱۴۴)، ج ۱، اصفهان: گلدسته، ۱۳۸۴، وزیری، مصور. شرح حال بیش از دوهزار تن از مشاهیر اصفهان در ۱۰۶۶ عنوان. ترتیب بر اساس الفبای نام کوچک مشاهیر است.
۱۱. تعلیمات دینی؛ ج ۵. وزیری. برای تدریس در دبیرستان ها، با همکاری دیگران.
۱۲. خاندان شیخ الاسلام اصفهان؛ ج ۱، اصفهان: گل بهار، زمستان ۱۳۷۱، ۲۴۸ ص، وزیری، مصور، کتابنامه: ۲۳۵-۲۳۷. تاریخ چهارصد ساله خاندان شیخ الاسلام از محقق سبزواری تا دکتر علی شیخ الاسلام را بررسی کرده است.
۱۳. رجال اصفهان یا تذکره القبور^۳؛ ج ۱، اصفهان: ثقفی، ۱۳۲۸، یو + ۲۶۰ ص، رقی، مصور. این اثر، تعلیقات مهدوی، عبدالحجّت بلاغی، مرعشی نجفی و معلم حبیب آبادی بر کتاب ملا عبدالکریم گزی (۱۲۶۰-۱۳۳۹ ق) است که پیش تر به صورت مستقل نیز چاپ شده بود. اصل کتاب، شامل شرح حال نزدیک به صد تن از مشاهیر اصفهان می شود. مرحوم مهدوی شمار شرح حال ها را به هفتصد رسانده است.
۱۴. سید محمد حسن مولوی یزدی؛ رساله فی اعجاز القرآن^۴؛ به کوشش سید مصلح الدین مهدوی؛ تهران: [بی نا]، ۱۳۶۵ ق، ۳۲ ص.
۱۵. زندگی نامه علامه مجلسی؛ ج ۲، اصفهان: حسینیه
۱. سید احمد حسینی اشکوری؛ «فهرس مخطوطات مکتبه آیت الله النجفی»؛ ضمیمه قبیلہ عالمان دین از هادی نجفی، ص ۲۲۷.
۲. آقازبزرگ تهرانی؛ الذریعه؛ ج ۱۱، ص ۱۲۴ و ج ۲۶، ص ۱۸۲، ش ۹۱۲، زیر عنوان «تذکره شعرای اصفهان».
۳. همان، ج ۱۰، ص ۹۶-۹۷، ش ۱۹۳؛ ج ۱۱، ص ۱۲۴ و ج ۲۶، ص ۱۸۴، ش ۹۲۱.
۴. همان، ج ۱۱، ص ۹۴، ش ۵۷۶ و پدربزرگ سید مصلح الدین مهدوی، ج ۱۱، ص ۳۱۵.

- نصراللهی، به ویرایش محمدرضا زادحوش؛ ج ۱، ج ۱، اصفهان: مرکز اصفهان شناسی و خانه ملل وابسته به سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۸۶، ۶۶۰ ص، وزیری؛ ج ۲، ۹۲۸ ص، وزیری. برگرفته از دوازده دفتر مؤلف و فیش ها و یادداشت های پراکنده او که خود مرحوم مهدوی، گاه آن را مردان نامی اصفهان و گاهی رجال اصفهان نامیده است. تا کنون دو جلد از آن انتشار یافته و ممکن است دست کم به پنج جلد برسد. جلد نخست، شامل تراجم اعلام اصفهان است که نام آنها با «آ» و «الف» آغاز می شود؛ این مجلد از شرح حال «آدم مدینی» شروع، و به «ایوب قرشی» ختم می شود. ترتیب نیز بر اساس الفبای نام کوچک مشاهیر است.
۵. بیان المفایر؛ ج ۲ (۴۱۰+۴۱۵ ص)، ج ۱، اصفهان: کتابخانه مسجد سید (ش ۹)، ۱۳۶۸، وزیری، مصور. شرح حال سید محمد باقر حجت الاسلام شفتی و خاندان او است.
۶. تاریخچه ارزنان و مقبره علیانجام زینب خاتون معروف به زینبیه؛ ج ۱، اصفهان: اداره کل اوقاف و امور خیریه اصفهان، ۱۳۷۵، ۶۱ ص، رقی، کتابنامه: ص ۵۶-۵۷.
۷. تاریخچه شهر سامرا و زندگی عسکریین (ع)؛ به همراه وقف نامه و تاریخچه ساختمان حمام و حسینیه در سامراء و شمه ای از زندگانی و آثار آیت الله العظمی حاج آقا حسین بروجردی؛ اصفهان: چاپخانه فردوسی، ۱۳۸۱ ق، ۲۲۷ ص، وزیری، مصور، جدول. تاریخ سامرا: ص ۳-۸۶؛ زندگانی امام هادی (ع): ص ۸۷-۹۴؛ زندگانی امام حسن عسکری (ع): ص ۹۵-۱۰۶؛ زندگانی آیت الله بروجردی: ص ۱۰۷-۱۹۵؛ بیان و تاریخچه ساختمان حمام و حسینیه شهر سامرا که به امر آیت الله بروجردی بنا شده است به قلم ابوالقاسم کوپایی: ص ۱۹۶-۲۲۷.
۸. تاریخ علمی و اجتماعی اصفهان در دو قرن اخیر یا بیان سبل الهدایة فی اعقاب صاحب الهدایة؛ ج ۳ (۵۴۶+۴۶۳+۳۹۹ ص)، ج ۱، [بی جا]، نشر الهدایة، ۱۳۶۷، وزیری، مصور. درباره اعقاب شیخ محمد تقی رازی صاحب هدایة المسترشدین، یعنی خاندان نجفی مسجدشاهی در اصفهان است. فهرست اعلام این سه جلد، به عنوان جلد چهارم به دست استاد مرتضی تیموری فراهم شده، ولی به چاپ نرسیده است. اصل کتاب با دستخط مؤلف زیر عنوان «تاریخ اصفهان» در سه جلد در کتابخانه آیت الله نجفی در اصفهان نگاهداری می شود.^۱

۳. ارشاد الناس، شرح حال شیخ عباس مصباح دستگردی؛
۴. اشعری های قم و اصفهان؛
۵. اعراب کلمات مشکله قرآن مجید؛
۶. امامزادگان اصفهان و توابع؛^۷
۷. انیس الفارغین، جنگ اشعار و متفرقات؛
۸. بهشت و جهنم؛
۹. به یاد کربلا؛
۱۰. تاریخ تشیع اصفهان و زندگانی حافظ ابونعیم محدث اصفهانی؛
۱۱. تاریخ کاظمین؛
۱۲. تحفة السفر^۸، سفرنامه به خوانسار، گلپایگان، خمین و سلطان آباد و شرح حال دانشمندان آن نواحی، نگارش در ۱۳۵۹ ق؛
۱۳. تذکره شعراي اصفهان^۹ (مقدمین)؛
۱۴. الحائرین، مدفونان در کربلا و منسوبان به کربلا؛
۱۵. الحجّة البالغة، احادیث در فضایل علی و اهل بیت (ع) از کتب اهل سنت (تاریخ الخلفاء سیوطی، میزان الاعتدال و ذکر اخبار اصبهان)؛
۱۶. جغرافیای اصفهان، برگرفته از کتاب ذکر اخبار اصفهان؛
۱۷. خاندان ترکه اصفهان (آل ترکه)؛
۱۸. خاندان خجندیان (آل خجند) و محدثان شافعی اصفهان در قرن های پنجم و ششم؛
۱۹. خاندان شفروه اصفهان؛
۲۰. خاندان میرداماد؛
۲۱. خاندان نصیری طوسی اصفهان؛
۲۲. خوانین بختیاری؛
۲۳. روزنامه نگاران و روزنامه های اصفهان؛
۲۴. شجره طیبه یا سادات اصفهان؛
۲۵. شرح حال آقا سید ابوالقاسم دهکردی؛

عمادزاده، ۱۳۹۵-۱۴۰۱ ق، وزیری. نیز: به ویرایش علی اکبر مهدی پور و تعلیقات آیت الله سید محمدعلی روضائی؛ ج ۲ (۴۰۴+۵۶۸ ص)، چ ۱، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۸، به مناسبت همایش بزرگداشت علامه مجلسی در اصفهان. به صورت مفصل به زندگی، خاندان، استادان، ۱۸۱ تن از شاگردان و نام آوران مدفون در بقعه علامه محمدباقر مجلسی و پدر بزرگوارش پرداخته شده است.

۱۶. لسان الارض^۵ یا تاریخ تخت فولاد اصفهان یا سیری در تاریخ تخت فولاد اصفهان؛ چ ۱، اصفهان: انجمن کتابخانه های عمومی، ۱۳۷۰، [۲۷۱] ص، وزیری، مصور، کتابنامه: ص ۲۴۷-۲۵۰.

۱۷. عطیة الجواد (ع)؛ چ ۱، اصفهان: حسینیة و دارالشفاء حضرت جوادالائمه، ۱۳۶۶، ۱۵۸ ص، وزیری. جلد یازدهم از مجموعه کلمات قصار معصومین (ع) است که به شرح زندگانی حضرت امام محمد تقی (ع) و ترجمه و شرح کلمات قصار منقول از آن حضرت می پردازد.

۱۸. مختصری از تاریخچه محله خواجه و وقف نامه حمام شریف؛ چ ۱، [اصفهان: چاپخانه محمدی]، ۱۳۴۵، ۱۲۰ ص، وزیری، مصور.

۱۹. مزارات اصفهان؛ با تصحیح و اضافات اصغر منتظرالقائم؛ چ ۱، اصفهان: دانشگاه اصفهان (ش ۳۴۰)، ۱۳۸۲^۶. چاپ دوم، ۱۳۸۴، ۵۶۳ ص، وزیری، مصور (رنگی)، کتابنامه: ص ۴۸۲-۵۰۰؛ همچنین به صورت پانوشت، فهرست اعلام.

۲۰. مشاهیر زنان اصفهان؛ به کوشش محمدحسین ریاحی؛ چ ۱، اصفهان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، ۱۳۷۵، ۲۷۶ ص، وزیری، مصور، کتابنامه: ۲۶۹-۲۷۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۲۱. یادنامه فقیه اهل بیت عالم ربانی، عارف الهی آیت الله سید بحر العلوم میردامادی (۱۳۴۵-۱۴۱۱ ق)، به همراه رساله سیر و سلوک معظم له؛ به کوشش سید محمود میردامادی (۱۳۳۶-)؛ اصفهان: مهدیه میرداماد، ۱۴۱۲ ق / ۱۳۷۰، ۱۱۱+۱۴ ص، وزیری، مصور، کتابنامه به صورت پانوشت.

آثار دستنویس

۱. اربعین، در ذکر چهل حدیث درباره علماء؛
۲. اربعین در فضایل امیرالمؤمنین (ع)؛

۵. گفته اند در روز الست، کره زمین نیز به عهد الهی پاسخ بلی داد و ناحیه ای که این سخن از آن جا شنیده شد، تخت فولاد اصفهان بود؛ از این رو این ناحیه را لسان الارض (زبان زمین) می نامند.

۶. در فیبا: ۱۳۸۱.

۷. آقابرگ تهرانی؛ الذریعه؛ ج ۱۱، ص ۱۲۴، ش ۷۷۷، زیر عنوان «رسالة فی اولاد الائمة المدفونین باصفهان».

۸. همان، ج ۲۶، ص ۱۶۸، ش ۸۳۵ و ج ۲۶، ص ۱۸۲؛ نیز ر. ک به: احمد منزوی؛ فهرستواره کتاب های فارسی؛ ج ۳، ص ۱۸۸۱.

۹. همان، ج ۱۱، ص ۱۲۴ و ج ۲۶، ص ۱۸۲، ش ۹۱۲. نیز ر. ک به: احمد منزوی، فهرستواره کتاب های فارسی؛ ج ۵، ص ۱۸۸۱.

۲۶. شرح حال آقا سید محمد باقر درجه‌ای؛

۲۷. شرح حال ثقة الاسلام کلینی؛

۲۸. شرح حال جهانگیر خان قشقایی؛

۲۹. شرح حال حاج شیخ جعفر شوشتری؛

۳۰. شرح حال حاج میرزا یحیی مستوفی بیدآبادی؛

۳۱. شرح حال حاجیه خانم امین (بانوی ایرانی)؛

۳۲. شرح حال خواجه نصیرالدین طوسی؛ ۱۰

۳۳. شرح حال دانشمندان قمیسه اصفهان، (نا تمام)؛

۳۴. شرح حال سادات بهشتی اصفهان؛

۳۵. شرح حال سادات دستغیب شیراز اصفهان؛

۳۶. شرح حال سید ابوالحسن مرتضوی کرونی؛

۳۷. شرح حال سید اسماعیل صدر؛

۳۸. شرح حال سید محمد نجف آبادی؛

۳۹. شرح حال شیخ مفید؛

۴۰. شرح حال ملا محسن فیض؛

۴۱. شرح حال ملا محمد حسین فشارکی؛

۴۲. شرح حال میرزا علی آقا شیرازی؛

۴۳. شرح حال میر سید حسن روضاتی؛

۴۴. شرح حال میر سید علی مجتهد نجف آبادی؛

۴۵. شرح حال و کلمات قصار چهارده معصوم (ع) (چهارده جلد

که جلد یازدهم آن زیر عنوان عطیه الجواد (ع) به چاپ رسیده است)؛

۴۶. صحیفه جوادیه یا صحیفه الجواد (ع). مجموعه

دعاهای منقول از حضرت جواد الائمه (ع)؛

۴۷. فذک و سیر تاریخی آن؛

۴۸. قرآن در احادیث، مجموعه احادیث با موضوع قرآن؛

۴۹. کتاب شناسی قرآن مجید؛

۵۰. کتاب هایی که خوانده ام؛

۵۱. کلمات المعصومین (ع)، گفتار معصومان در صد موضوع؛

۵۲. گنجینه، مجموعه کَشکول مانند شامل مطالبی در

تاریخ و ادب؛

۵۳. گوهر گران بها در ماده تاریخ و فیات علما و شعرا؛^{۱۱}

۵۴. مجموعه موضوعی آیات قرآن، هفتاد موضوع؛

۵۵. مردان نامی اصفهان که اکنون با نام اعلام اصفهان

منتشر می شود؛

۵۶. المستبصرین، در شرح حال دانشمندان غیر مسلمان و

یا سنی که شیعه شده اند؛

۵۷. معاریف اصفهان، نسخه تاپی کتابخانه شخصی دکتر

لطف الله هنرفر (۱۲۹۸ ش-۱۳۸۵)، بدون شماره؛

۵۸. منطق و فلسفه؛

۵۹. وفيات الاعوام (وفیات الاعلام)، نام بزرگان علم و

حکمت بر حسب سال وفات آنها؛

مقالات

۶۰. «اصفهان در صحنه مبارزات سیاسی و اقتصادی»؛ در

سده تحریم تنباکو (به مناسبت صدمین سالگرد وفات میرزای

شیرازی و سالگرد قیام تحریم تنباکو فصل نوین تاریخ سیاسی

ایران)؛ به کوشش موسی نجفی و رسول جعفریان؛ ج ۱،

تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۳، ص ۱۸۵-۲۱۳.

۶۱. «اصفهان یا دارالعلم شرق: فهرست اجمالی مدارس

دینی اصفهان»؛ در محیط ادب، به کوشش حبیب یغمایی؛ ج

۱، تهران: یغما، ۱۳۵۷، ص ۹۴-۱۱۱. مهدوی این مقاله را

تکمیل کرد و پس از مرگش به صورت کتاب منتشر شد.

۶۲. «نامه ای امیدبخش»؛ هفته نامه نوید اصفهان، ش ۷۲، س

۱، چهارشنبه ۲۰ دی ۱۳۶۸، ص ۱ و ۳. درباره تخت فولاد است.

۶۳. «دو فقدان اسفناک»؛ شرح حال سید کریم نیک زاد

میرحسینی؛ هفته نامه نوید اصفهان، ش ۹۸، س ۲،

چهارشنبه ۳ مرداد ۱۳۶۹، ص ۳.

۶۴. «دو فقدان اسفناک»؛ شرح حال حاج آقا حسین

عمادزاده؛ هفته نامه نوید اصفهان، ش ۹۹، س ۲، چهارشنبه

۱۰ مرداد ۱۳۶۹، ص ۲.

۶۵. «شرح حال آقاباقر خوراسکانی»؛ به تصحیح اصغر

منتظرالقائم و به کوشش رسول جعفریان؛ خورشید جی، ج ۱،

خوراسکان: شورای شهر خوراسکان و قم: کتابخانه تخصصی

تاریخ اسلام و ایران، ۱۳۸۴، ص ۳۶۵-۴۰۰.

۶۶. «شرح حال آقا شیخ محمد رضا نجفی اصفهانی»؛

مجله نور علم، دوره دوم، ش ۹ (پیاپی ۲۱)، خرداد ۱۳۶۶،

ص ۷۸-۹۱. ش ۱۸ از «نجوم امت».

۶۷. «به یاد چهلمین روز ارتحال آیت الله العظمی مرعشی

نجفی (۱)»؛ هفته نامه نوید اصفهان، ش ۱۱۳، س ۲،

چهارشنبه ۱۶ آبان ۱۳۶۹، صص ۱ و ۳.

۶۸. «به یاد چهلمین روز ارتحال آیت الله العظمی مرعشی

۱۰. همان، ج ۷، ص ۲۶۹، ش ۱۲۹۷ و ج ۲۴، ص ۱۸۵.

۱۱. همان، ج ۱۸، ص ۲۵۰، ش ۲۵۶. زیر عنوان «گوهر گران بهایی

تاریخ و فیات العلما».

نجفی (۲)؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۱۱۴، ص ۲، چهارشنبه ۲۳ آبان ۱۳۶۹، صص ۱ و ۳.
 ۶۹. «شرح حال ابراهیم سرّی پوده‌ای^{۱۲}»، در مقدمه دیوان اشعار مرحوم سید ابراهیم سرّی؛ تصحیح و گردآوری دکتر سید ابوالقاسم سرّی؛ ج ۱، آبادان: پرسش، ۱۳۸۱، ۲۵۲ ص، وزیری. سید ابراهیم پوده‌ای متخلص به سرّی (۱۲۶۸-۱۳۲۷) یکی از شاعران فقید اصفهان است که فرزندش دکتر سرّی اشعار او را چاپ کرده است.

۷۰. «زندگانی فقیه مجاهد حضرت آیت الله حاج سید محمدباقر شفتی»؛ مجله نور علم، دوره سوم، ش ۱۰ (پیاپی ۳۴)، اسفند ۱۳۶۸، ص ۵۶-۸۱. ش ۳۱ از «نجوم امت».

۷۱. «به یاد درگذشت آیت الله مظاهری»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۴۸، ص ۱، چهارشنبه ۴ مرداد ۱۳۶۸، ص ۸. شرح حال مرحوم حاج شیخ مرتضی مظاهری نجفی است.

۷۲. «شرح حال حاج میرزا ابوالحسن آل رسول موسوی شمس آبادی (شهید اصفهانی) و خاندان او»، در پایان جلد دوم تحفة الابراج الملتقط من آثار الائمة الاطهار از سید حجّت الاسلام شفتی؛ تحقیق سید مهدی رجایی و به اهتمام آل رسول؛ ج ۱، اصفهان: کتابخانه مسجد سید، ۱۴۰۹ ق / ۱۳۶۸.

۷۳. «شرح حال سه نفر از خاندان عالم زاهد جلیل حاج محمد ابراهیم کلباسی»، در مقدمه حقوق زن در اسلام و ارث از محمد کلباسی؛ ج ۱، تهران: عمادزاده، ۱۳۵۲، ص ۲۵.

۷۴. «غایة الآمال و الامانی: شرح حال سیدهاشم بحرانی»، در مقدمه اللوامع النورانیة، چاپ اول.

۷۵. «محمدعلی معلم حبیب آبادی»، یادنامه حبیب آبادی، به ضمیمه جلد پنجم مکارم الآثار؛ ج ۱، اصفهان: اداره کل فرهنگ و هنر استان اصفهان و نشر نفائس مخطوطات، ۱۳۵۵، ص ۷۴-۷۸.

۷۶. «مسجد سید اصفهان پایگاه مشروطیت و انقلاب اسلامی»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ح ۱۳۶۷.

۷۷. «قصیده تاریخی-سیاسی دخانیه از عصر تنباکو»؛ در سده تحریم تنباکو (به مناسبت صدمین سالگرد وفات میرزای شیرازی و سالگرد قیام تحریم تنباکو فصل نوین تاریخ سیاسی ایران)؛ به کوشش موسی نجفی و رسول جعفریان؛ ج ۱، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۳، ص ۱۰۹-۱۲۰.

۷۸. مقدمه بر لمعات حسینی از حسین شمس؛ ج ۴، ص ۱، اصفهان: کتاب فروشی ثقفی و شمس، ۱۳۳۹، ج ۴، ص ۳.

۷۹. «همدم مردم (یادنامه علامه مجلسی)»؛ روزنامه رسالت، ۱۳۶۸/۸/۲۵، ص ۲۰-۲۱. نیز چاپ شده در: شناخت نامه علامه مجلسی؛ گردآورده مهدی مهریزی و هادی ربانی؛ ج ۱، چ ۱، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۸، ص ۹۷-۱۰۰.

۸۰. «یادی از تخت فولاد»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۲۰، ص ۱، چهارشنبه ۱۴ دی ۱۳۶۷، ص ۱-۳.

مصاحبه‌ها

۱. مصاحبه با فصل نامه تاریخ و فرهنگ معاصر؛ زیر نظر سید هادی خسروشاهی و رسول جعفریان؛ ج ۱، چ ۱، قم: بخش تاریخ مرکز بررسی‌های اسلامی، مهر ۱۳۷۰، ج ۱، ص ۲۱۱-۲۲۷. همان، اصفهان یا دارالعلم شرق؛ با تصحیح، تحقیق و اضافات محمدرضا نیل فروشان؛ ج ۱، اصفهان: مرکز اصفهان‌شناسی و خانه ملل وابسته به سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۸۶، ص ۳۴۶-۳۶۶.

۲. به صورت زندگی‌نامه خودنوشت؛ در گاه‌نامه آیین فرزاندگی، به ویرایش محمود حسن نژاد؛ ج ۱، چ ۱، اصفهان: اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان، بهار ۱۳۷۱، ص ۱۰۹-۱۱۳. با غلطهای بسیار چاپی به ویژه در نام کتاب‌ها.

۳. محقق، جواد؛ «یاد ماندگار: گفت و گو با سید مصلح الدین مهدوی پژوهشگر غیور تاریخ و فرهنگ اصفهان»؛ مجله رشد معلم، شماره ۴ (پیاپی ۹۷)، دی ۱۳۷۲، ص ۴-۱۱. همان، چاپ در یاد ماندگار (گفت و گوهای جواد محقق با معلم صاحب‌نام ایران)؛ ج ۱، تهران: مدرسه، تابستان ۱۳۷۸، ص ۱۵۳-۱۶۶.

۴. مصاحبه با رادیو سراسری جمهوری اسلامی ایران، برنامه سیمای فرزندانگان.

۵. مصاحبه درباره شیخ علی یزدی؛ هفته‌نامه ندای یزد، تابستان ۱۳۶۹.

درباره

۱. انصاری قمی، ناصرالدین؛ «درگذشت دانشمند فقید استاد سید مصلح الدین مهدوی»؛ دو ماه‌نامه آیین پژوهش، ش ۳۲، ص ۶، خرداد و تیر ۱۳۷۴، ص ۱۱۱-۱۱۳.

۱۲. پوده‌روستایی است از توابع سمیرم سفلی در اصفهان.

۱۳. هدایت، محمدعلی؛ فهرست نسخه‌های خطی اهدایی سیدمصالح‌الدین مهدوی اهدایی به گنجینه نسخ خطی اصفهان؛ ج ۱، قم: مجمع ذخایر اسلامی، ۱۳۸۶، ۱۷۲ ص، وزیری، مصور.

نقد آثار

۱. استادی، رضا؛ «نگاهی به تاریخ علمی و اجتماعی اصفهان»؛ ماه‌نامه کیهان اندیشه، ش ۲۶، مهر و آبان ۱۳۶۸، ص ۱۴۴-۱۴۶. نیز: چاپ در چهل مقاله؛ قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۱۳ق / ۱۳۷۱، ص ۲۳۱-۲۳۶.

۲. [دفتر نشریه]، «بیان المفاخر»؛ دومه‌نامه آیین پژوهش، ش ۱، ص ۱، خرداد و تیر ۱۳۶۹، ص ۸۱.

۳. زاده‌وش، محمدرضا؛ «نقد اعلام اصفهان»؛ فصل‌نامه کتاب‌های اسلامی، ش ۳۲ و ۳۳، ص ۹، بهار و تابستان ۱۳۸۷، ص ۹-۱۸. نیز: انتشار در سایت‌های islamic data، daneshvarcomputer و I-B-Q، bank.

۴. سعیدیان جزئی، مریم؛ «مزارات اصفهان»؛ فصل‌نامه فرهنگ اصفهان، ش ۳۵، ص ۱۱، بهار ۱۳۸۶، ص ۱۰۰-۱۰۹.

۵. عقیلی، احمد؛ «مقدمه‌ای درباره ویژگی‌ها و محتوای کتاب تاریخ مزارات اصفهان»؛ دومه‌نامه آیین پژوهش، ش ۱۰۹، ص ۱۹، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۴۰-۴۷. نیز: انتشار در سایت‌های shareh و Ayeney Paguhesh.

۶. قنبری، بخشعلی؛ «زندگی‌نامه علامه مجلسی»؛ کتاب ماه (دین)، ش ۱۰ (پیاپی ۳۴)، ص ۳، مرداد ۱۳۷۹، ص ۳-۹.

۷. منتظرالقائم، اصغر؛ «مرحوم سیدمصالح‌الدین مهدوی و کتاب مزارات اصفهان از قرن سوم هجری تا زمان حاضر»؛ فصل‌نامه وقف میراث جاویدان، ش ۳ و ۴ (پیاپی ۱۹ و ۲۰)، ص ۵، پاییز و زمستان ۱۳۷۶، ص ۱۸۸-۱۹۱.

۸. میرمحمدی، حمیدرضا؛ [جلد نخست] اعلام اصفهان؛ دومه‌نامه آیین پژوهش، ش ۱۱۰ و ۱۱۱، ص ۱۹، خرداد تا شهریور ۱۳۸۷، ص ۹۳-۹۴. نیز: همان انتشار در سایت‌های shareh و Ayeney Paguhesh.

بزرگداشت‌ها

۱. در زمان حیات او در سالن اداره برق اصفهان، آذر ۱۳۷۳.

۲. به عنوان نخستین سالگرد درگذشت او در ۱۳۷۵.

۳. در کتابخانه مرکزی شهرداری اصفهان، ۱۴ تیر ۱۳۸۶.

۲. خلیلیان، حمید؛ «یادمان آینه فرهنگ اصفهان»؛ فصل‌نامه فرهنگ اصفهان، ش ۳۶، ص ۱۱، تابستان ۱۳۸۶، ص ۵۵-۷۱. گزارش بزرگداشت مهدوی در تیرماه ۱۳۸۶ در اصفهان است.

۳. [دفتر نشریه]، «استاد سیدمصالح‌الدین مهدوی»؛ فصل‌نامه فرهنگ اصفهان، ش ۱، ص ۱، پاییز ۱۳۷۴، ص ۹۵-۹۶.

۴. [دفتر نشریه]، «برگزاری مراسم اولین سالگرد درگذشت استاد مهدوی»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۴۰۹، ص ۹، ۳۰ خرداد ۱۳۷۵، ص ۴.

۵. ریاحی، محمدحسین؛ «خاموشی استاد سید مصالح‌الدین مهدوی»؛ ماه‌نامه کیهان فرهنگی، ش ۱۲۶، ص ۱۳، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۵.

۶. ریاحی، محمدحسین؛ «طلایه دار تاریخ نگاری اصفهان در عصر حاضر»؛ ویژه‌نامه همشهری، ۲۵ مرداد ۱۳۷۴.

۷. معتمدی، اسفندیار؛ اصفهان، مدارس نوین و مفاخر آن؛ ج ۱، اصفهان: مرکز اصفهان‌شناسی و خانه ملل وابسته به سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان، تابستان ۱۳۸۶، ص ۲۱۴-۲۲۲. به تفصیل به زندگی، استادان و معرفی چهار کتاب از آثار مهدوی (رجال اصفهان، دانشمندان و بزرگان اصفهان، تذکره شعرای معاصر اصفهان و سیری در تاریخ تخت فولاد) پرداخته است.

۸. نصراللهی، غلام‌رضا؛ «غروب غم‌انگیز محقق سترگ استاد مهدوی (ره)»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۳۵۷، ص ۸، ۱۴ تیر ۱۳۷۴، ص ۳.

۹. نصراللهی، غلام‌رضا؛ «یادکردی از سیدمصالح‌الدین مهدوی»؛ ماه‌نامه کیهان اندیشه، ش ۶۱، مرداد و شهریور ۱۳۷۴، ص ۱۸۵-۱۸۶.

۱۰. نصراللهی، غلام‌رضا؛ «اولین سال هجران، یادی از زنده یاد استاد حاج سیدمصالح‌الدین مهدوی»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۴۰۹، ص ۹، چهارشنبه ۳۰ خرداد ۱۳۷۵، ص ۴.

۱۱. نصراللهی، غلام‌رضا؛ مقدمه اعلام اصفهان؛ به ویرایش محمدرضا زاده‌وش؛ ج ۱، ص ۱، اصفهان: مرکز اصفهان‌شناسی و خانه ملل وابسته به سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۸۶، ص ۲۳-۴۸.

۱۲. هادوی، مصطفی (شهیر اصفهانی)؛ «شعری در سوگ دانشمند جلیل‌القدر محقق گران‌مایه حاج سیدمصالح‌الدین مهدوی»؛ هفته‌نامه نوید اصفهان، ش ۳۵۷، ص ۸، ۱۴ تیر ۱۳۷۴، ص ۳.